

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ»**

Другого (магістерського) рівня вищої освіти

СПЕЦІАЛЬНОСТІ	126 Інформаційні системи і технології
ГАЛУЗІ ЗНАНЬ	12 Інформаційні технології

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ ХДУ

Голова вченої ради ХДУ

_____ Володимир ОЛЕКСЕНКО

(протокол №__ від «__»_____2020 р.)

Освітня програма вводиться в дію з

_____ 2020 р.

Ректор ХДУ

_____ Олександр СПІВАКОВСЬКИЙ

Наказ № _____ від «__»_____2020 р.

Херсон, 2020 р.

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-професійна програма «Інформаційні системи та технології» підготовки фахівців за другим (магістерським) рівнем розроблена робочою групою у складі:

1. **Песчаненко Володимир Сергійович** – доктор фізико-математичних наук, професор кафедри інформатики, програмної інженерії та економічної кібернетики ХДУ;
2. **Львов Михайло Сергійович** – доктор фізико-математичних наук, професор кафедри інформатики, програмної інженерії та економічної кібернетики ХДУ;
3. **Кобець Віталій Миколайович** – доктор економічних наук, професор кафедри інформатики, програмної інженерії та економічної кібернетики ХДУ.
4. **Осипова Наталія Володимирівна** – кандидат технічних наук, доцент кафедри інформатики, програмної інженерії та економічної кібернетики ХДУ;
5. **Кравцов Геннадій Михайлович** – кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри інформатики, програмної інженерії та економічної кібернетики ХДУ;
6. **Щедролосьєв Дмитро Євгенійович** - директор Херсонського офісу ІТ компанії DataArt
7. **Шміло Ольга** – випускниця 2020 року ОП «Інформаційні системи та технології» СВО «магістр», помічниця ректора ХДУ;
8. **Драгунова Христина** – студентка першого курсу групи 161М.

Ця освітньо-професійна програма не може бути повністю або частково відтворена, тиражована та розповсюджена без дозволу Херсонського державного університету.

Відгуки-рецензії зовнішніх стейкхолдерів:

1. **Ільяний Артем** – директор ІТ компанії Wezom
2. **Іванов Денис Олексійович** – директор ТОВ «Автопланета»

**1. Профіль освітньо-професійної програми
«Інформаційні системи та технології»
зі спеціальності 126 Інформаційні системи та технології
за спеціалізацією «Програмування фінансових інструментів»**

1. Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Херсонський державний університет кафедра інформатики, програмної інженерії та економічної кібернетики
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Магістр з інформаційних систем та технологій
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Інформаційні системи та технології» другого (магістерського) рівня вищої освіти
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом магістра, одиничний, 90 кредитів ЄКТС, термін навчання 1 рік 4 місяці
Наявність акредитації	Сертифікат про акредитацію освітньої програми Національного агентства забезпечення якості вищої освіти від 27.02.2020 №231 (рішення №2(19).2.97 від 28.01.2020 р.)
Цикл/рівень	НРК України – 8 рівень, FQ-EHEA – другий цикл, EQF-LLL – 7 рівень
Передумови	Наявність ступеня бакалавра
Мова(и) викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	до 28 січня 2025 р.
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	http://www.kspu.edu/About/Faculty/FPhysMathemInformatics/ChairInformatics/EduPlans.aspx
2. Мета освітньої програми	
Забезпечити студентам здобуття поглиблених теоретичних і практичних знань щодо формування здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі, наукові та практичні проблеми в області інформаційних систем та технологій (ICT) відповідного до рівня професійної діяльності, яка орієнтована на дослідження і розв'язання складних задач проектування, розгортання, інтегрування, впровадження та експлуатацію ICT у різних галузях національної економіки та фінансах.	
3. Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація)	Інформаційні системи та технології і цифрова економіка Основні предмети: інтелектуальний аналіз даних в економіці та фінансах; моделювання та проектування інформаційних систем; управління технологією розробки фінансових інструментів; формальні методи інженерії програмного забезпечення; цифрові валюти і блокчейн технології.
Орієнтація освітньої програми	Програма освітньо-професійна Орієнтована на готовність працювати й набувати навички з інформаційних систем і технологій, математичного та

	комп'ютерного моделювання бізнес-процесів і фінансових систем, моделей і методів прийняття рішень за умов невизначеності при створенні інтелектуальних інформаційних систем економічного призначення
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Загальна програма Програма спрямована на підготовку аналітиків-професіоналів, здатних до широкого та інтегрованого поєднання досліджень із моделюванням, проектуванням, розробкою та застосуванням інформаційних систем і технологій для інтелектуального аналізу даних в бізнесі та фінансах Ключові слова: інформаційні системи та технології, блокчейн, цифрова економіка, фінансові інструменти
Особливості програми	Поглиблене вивчення і знання моделювання, проектування, розробки, впровадження та застосування інтелектуальних інформаційних систем і технологій, блокчейну для цифрової економіки, бізнесу і фінансів. Участь у програмі подвійних дипломів Частина дисциплін викладатиметься на вибір студента англійською або українською мовами
4. Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Працевлаштування	Випускники можуть працювати в ІТ-компаніях та ІТ-підрозділах підприємств, банків, страхових компаній, фондових ринків, аналітично-інформаційних установ та організацій на посадах програмістів, ІТ-фахівців, системних аналітиків, аналітиків комп'ютерних систем за професіями згідно з Національним класифікатором професій ДК 003:2010: 2132.2 - Інженер-програміст 2131.2 - Програміст (база даних); 2132.2 - Програміст прикладний; 2131.2 - Адміністратор бази даних; 2131.2 - Аналітик комп'ютерних систем; 2131.2 - Аналітик з комп'ютерних комунікацій; 2441.2 - Економіст обчислювального (інформаційно-обчислювального) центру, Економіст з бухгалтерського обліку та аналізу господарської діяльності, Економіст з фінансової роботи
Подальше навчання	Можливість продовжувати освіту на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти з отриманням ступеня доктор філософії (PhD). та отримувати додаткову післядипломну освіту
5. Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Проблемно-орієнтоване навчання, змішане навчання, лекції, практичні та лабораторні роботи, групові проекти, участь у тренінгах, командна робота, підготовка магістерської роботи, участь у міжнародних та міждисциплінарних проектах, індивідуальні завдання
Оцінювання	Усні і письмові екзамени, практика, кейси, технічні звіти, проектна робота, тестовий контроль, захист магістерської роботи Оцінювання здобувачів вищої освіти відбувається за національною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно); 100-бальною та шкалою ЄКТС (A, B, C, D, E, F, FX)

6. Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність (ІК)	Магістр здатний розв'язувати складні спеціалізовані задачі та прикладні проблеми у галузі інформаційних систем та технологій або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів інформаційних систем та технологій, проведення досліджень та характеризується невизначеністю умов
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми за допомогою обґрунтованих рішень. ЗК2. Здатність до адаптації, генерування нових ідей та дій в нових ситуаціях. ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел у предметній галузі. ЗК4. Здатність проводити дослідження та презентувати результати. ЗК5. Здатність до професійного обговорення наукових результатів державною й іноземними мовами в усній та письмовій формі. ЗК6. Здатність до праці у колективі та команді. ЗК7. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.
Фахові компетентності (ФК)	ФК1. Здатність розвивати моделі інформаційних технологій, проектувати та створювати прототипи інформаційних систем та цифрових сервісів. ФК2. Здатність проводити аналіз великих масивів даних соціально-економічних систем для визначення взаємозв'язків між факторами їх розвитку ФК3. Здатність до управління інноваційною діяльністю ФК4. Здатність приймати управлінські рішення в умовах ризику і невизначеності ФК5. Здатність до розробки сценаріїв і стратегій впровадження фінансових інструментів ФК6. Здатність до розробки та експлуатації імітаційних моделей фондових ринків ФК7. Здатність до визначення та верифікації прогностичних оцінок курсу фінансових інструментів на базі використання спеціальних пакетів моделювання та аналізу статистичних даних ФК8. Здатність до використання сучасних програмних платформ реалізації алгоритмів, економіко-математичних та імітаційних моделей ФК9. Здатність розуміти ключові фінансово-економічні тренди та їх вплив на прийняття фінансових рішень ФК10. Здатність аналізувати дані та оцінювати необхідні знання для розв'язання нестандартних задач з використанням математичних методів та методів комп'ютерного моделювання. ФК11. Здатність управляти інформаційними ресурсами, інформаційними системами та цифровими сервісами. ФК12. Здатність організовувати та підтримувати виконання комплексу заходів з інформаційної безпеки об'єктів захисту від зовнішніх впливів.
7. Програмні результати навчання	

	ПРН1. Прогнозувати, аналізувати та інтерпретувати результати фінансових процесів за допомогою економетричних моделей та інструментальних засобів ПРН2. Сформулювати професійне вміння приймати самостійні рішення у виробничих умовах ПРН3. Працювати з філософськими категоріями як дослідницькими інструментами, необхідними для формулювання наукового світогляду і професійної етики. ПРН4. Представляти та обговорювати наукові результати державною й іноземними мовами в усній та письмовій формі. ПРН5. Управляти процесами створення та використання інформаційних систем та цифрових сервісів. ПРН6. Формувати портфель похідних фінансових інструментів з використанням експертних систем ПРН7. Вміти проектувати бази даних і знань для інтелектуальних систем прийняття рішень. ПРН8. Здатність приймати рішення щодо доцільності та ефективності інвестицій у фінансові активи ПРН9. Застосовувати методи захисту комп'ютерної інформації та обґрунтувати рівень ризику при проектуванні інформаційних систем та цифрових сервісів в предметній області ПРН10. Володіти інструментом розробки/експлуатації систем підтримки прийняття рішень, сучасних програмних продуктів та ІТ-технологій для реалізації поставлених завдань ПРН11. Використовувати апарат економіко-математичного, імітаційного моделювання та методів нечіткої математики для діагностики інвестиційних альтернатив ПРН12. Здатність досліджувати та проводити фінансово-економічний аналіз інвестиційних операцій на фондових та фінансових ринках ПРН13. Здійснювати пошук/розробляти фінансові інструментів, що найбільш повно задовольняють потреби компанії ПРН14. Використовувати інструменти, побудовані на основі блокчейн технології ПРН15. Використовувати алгоритми високочастотної торгівлі для здійснення трансакцій на фінансовому ринку ПРН16. Вміти застосовувати моделі, що виявляють систематичні відхилення від раціональної поведінки учасників фінансового ринку ПРН17. Використовувати програмне забезпечення для аналізу та торгівлі на ринку фінансових інструментів ПРН18. Застосовувати методи консолідації, трансформації, візуалізації, оцінки якості та попередньої обробки даних для якісної підготовки даних до аналізу. ПРН19. Проводити інтелектуальний аналіз електронних масивів даних для вирішення конкретних практичних проблем
8 - Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	доктори фізико-математичних та економічних наук, кандидати технічних, економічних і фізико-математичних наук, запрошені фахівці з бізнесу та ІТ-галузі

Матеріально-технічне забезпечення	8 комп'ютерних класів з мультимедійним обладнанням, wi-fi, лабораторія криптоекономіки для проведення лабораторних і практичних занять, проведення досліджень зі спеціальності 126 Інформаційні системи та технології, коворкінг зал і конференц зал для Наукової бібліотеки для проведення наукових заходів
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Доступ до наукометричних баз в мережі ХДУ Scopus, Web of Science, бази даних Springer; НМКД освітніх компонент в електронному вигляді; система дистанційного навчання «KSU Online» (http://ksuonline.kspu.edu/); Херсонський віртуальний університет (http://dls.ksu.kherson.ua/dls/); електронна бібліотека (http://elibrary.kspu.edu/); електронний репозитарій (http://ekhsuir.kspu.edu/); сервіс опитувань Feedback (http://feedback.ksu.ks.ua/); Сервіс перевірки на плагіат в Науковій бібліотеці Unicheck
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Підготовка магістрантів за кредитно-трансферною системою. Обсяг одного кредиту 30 годин.
Міжнародна кредитна мобільність	Семестрове стажування в університеті Альпен-Адрія за програмою Еразмус+ (Клагенфурт, Австрія), Поморській Академії (Польща)
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Навчання іноземних здобувачів вищої освіти здійснюється у межах ліцензійного обсягу спеціальності

2. Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент освітньої програми (ОП)

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти, практики, атестація)	Кількість кредитів	Форма підсумк. контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОП			
ОК 1	Філософія та методологія науки	3	диф. залік
ОК 2	Основи наукової комунікації іноземними мовами	3	диф. залік
ОК 3	Новітні досягнення з фахових дисциплін	4	диф. Залік
ОК 4	Формальні методи інженерії програмного забезпечення	4	Екзамен
ОК 5	Управління технологією розробки фінансових інструментів	5	Екзамен
ОК 6	Фінансова економетрика	5	диф. залік
ОК 7	Цифрові валюти і блокчейн технології	5	диф. залік
ОК 8	Моделі прогнозування цін фінансових інструментів	5	Екзамен
ОК 9	Моделювання та проектування інформаційних систем	5	Екзамен

ОК 10	Виробнича практика	16,5	диф. залік
ОК 11	Підготовка до атестації та атестація здобувачів вищої освіти	12	Захист екзамен
Загальний обсяг обов'язкових компонент		68	
Вибіркові компоненти ОП			
ВК1	Дисципліна вільного вибору студента 1	3	диф. залік
ВК2	Дисципліна вільного вибору студента 2	3	диф. залік
ВК3	Дисципліна вільного вибору студента 3	3	диф. залік
ВК4	Дисципліна вільного вибору студента 4	3	Екзамен
ВК5	Дисципліна вільного вибору студента 5	3	Екзамен
ВК6	Дисципліна вільного вибору студента 6	3	Залік
ВК7	Дисципліна вільного вибору студента 7	4,5	Екзамен
Загальний обсяг вибірових компонент		22,5	
Загальний обсяг освітньої програми		90	

Дисципліни вільного вибору:

Дисципліна вільного вибору студента 1

За електронним каталогом на віртуальному сайті ХДУ

Дисципліна вільного вибору студента 2

Основи робототехнічних систем

Технології застосування кібербезпеки на підприємствах

Дисципліна вільного вибору студента 3

Проектний практикум з фінансових інструментів і технологій

Поведінковий аналіз фінансового ринку

Дисципліна вільного вибору студента 4

Управління ІТ

Управління інформаційними системами та сховищами даних

Дисципліна вільного вибору студента 5

Інтелектуальний аналіз даних в економіці та фінансах

Методи аналізу фондового ринку

Дисципліна вільного вибору студента 6

Управління архітектурою підприємства

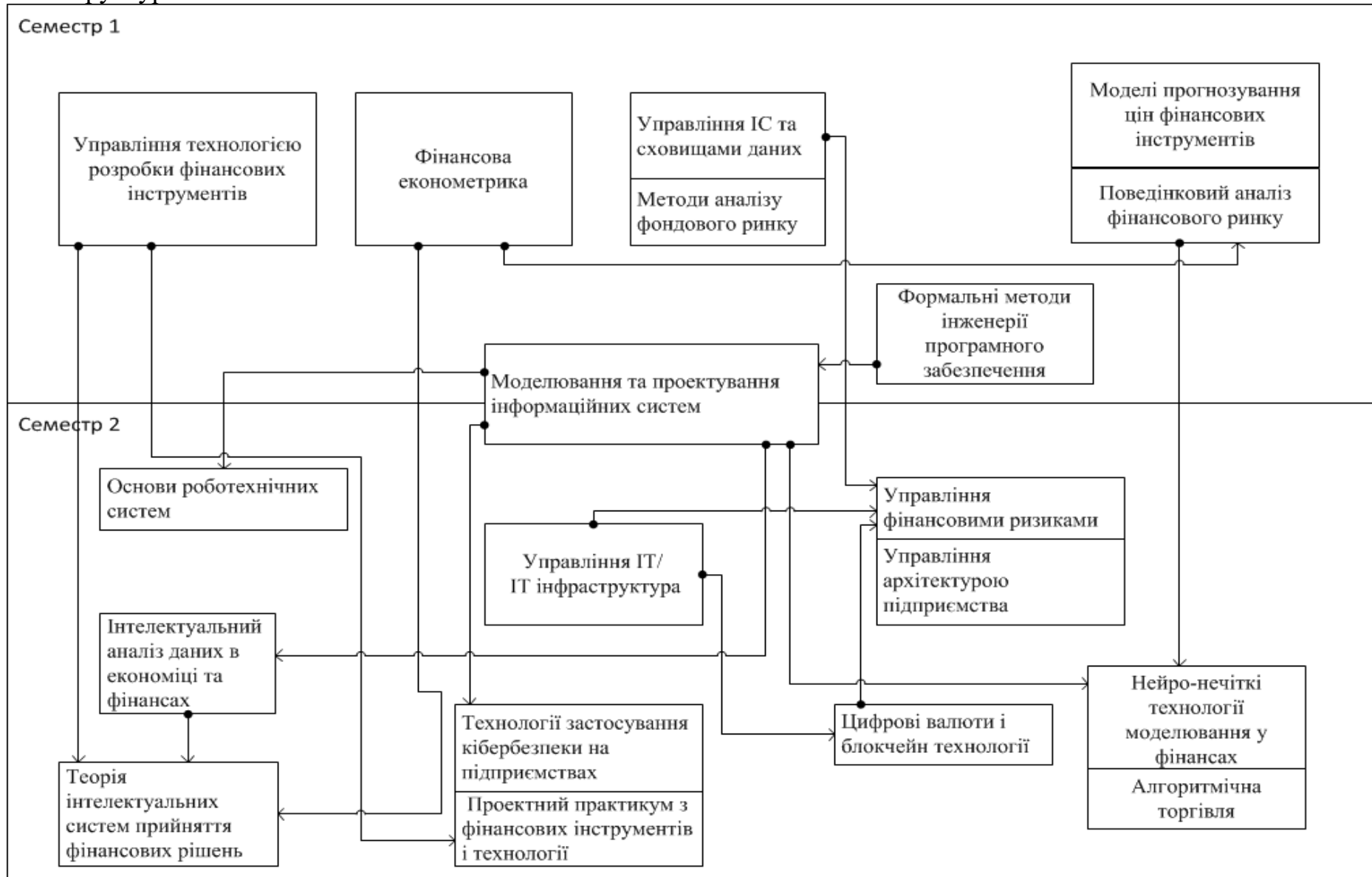
Управління фінансовими ризиками

Дисципліна вільного вибору студента 7

Нейро-нечіткі технології моделювання у фінансах

Алгоритмічна торгівля

2.2. Структурно-логічна схема ОП

Філософія та методологія науки, Основи наукової комунікації іноземними мовами є дисциплінами, які покривають загальні компетентності, а тому впливають на всі дисципліни даної спеціальності.

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація здобувачів вищої освіти освітньо-професійної «Інформаційні системи та технології» програми спеціальності 126 Інформаційні системи та технології проводиться у формі захисту кваліфікаційної роботи та/або випускового екзамену і завершується видачею документу встановленого зразка про присудження випускникам ступеня магістра з присвоєнням кваліфікації: магістр інформаційних систем та технологій.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту за умови, якщо її рівень унікальності відповідає нормативу, затвердженому в Порядку виявлення та запобігання академічному плагіату у науково-дослідній та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти, та допущена після передзахисту і висновку експертної комісії згідно до Порядку про кваліфікаційну роботу (проект).

Атестація здійснюється відкрито і публічно. За результатами успішного захисту електронні та друковані версії кваліфікаційних робіт передаються до Наукової бібліотеки. Електронні версії кваліфікаційних робіт знаходяться у відкритому доступі в репозитарії Наукової бібліотеки.

ВК3. Проектний практикум з фінансових інструментів і технологій	•		•		•		•		•					•		•		•			
ВК3. Поведінковий аналіз на фінансовому ринку	•				•											•			•		
ВК4. Управління ІТ	•				•							•		•						•	
ВК4 Управління інформаційними системами та сховищами даних	•	•			•							•								•	•
ВК5. Інтелектуальний аналіз даних в економіці та фінансах	•			•	•				•	•					•	•	•				
ВК5. Методи аналізу фондового ринку	•				•					•				•	•		•				
ВК6. Управління архітектурою підприємства	•			•					•			•								•	
ВК6. Управління фінансовими ризиками	•	•	•						•			•	•		•	•	•				
ВК7. Нейро-нечіткі технології моделювання у фінансах	•			•					•	•		•	•		•		•				
ВК7. Алгоритмічна торгівля	•	•			•							•			•		•	•			
ОК10. Виробнича практика	•			•	•		•	•	•	•										•	•
ОК11. Підготовка до атестації та атестація здобувачів вищої освіти	•				•	•			•						•	•	•	•			

ВК3. Проектний практикум з фінансових інструментів і технологій											•				•	•					
ВК3. Поведінковий аналіз на фінансовому ринку																			•		
ВК4. Управління ІТ					•						•										
ВК4 Управління інформаційними системами та сховищами даних					•		•				•										
ВК5. Інтелектуальний аналіз даних в економіці та фінансах							•	•											•		•
ВК5. Методи аналізу фондового ринку								•				•	•								
ВК6. Управління архітектурою підприємства		•									•										
ВК6. Управління фінансовими ризиками						•		•				•	•								
ВК7. Нейро-нечіткі технології моделювання у фінансах											•										
ВК7. Алгоритмічна торгівля																				•	
ОК10. Виробнича практика		•			•		•				•				•				•	•	•
ОК11. Підготовка до атестації та атестація здобувачів вищої освіти	•				•		•						•						•	•	•

6. Перелік нормативних документів, на яких ґрунтується освітньо-професійна програма

1. ESG – http://ihed.org.ua/images/pdf/standards_and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf.
2. ISCED (МСКО) 2011 – <http://www.uis.unesco.org/education/documents/isced-2011-en.pdf>.
3. ISCED -F (МСКО-Г) 2013 – <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-fields-of-education-training-2013.pdf>.
4. Проект Європейської Комісії «Гармонізація освітніх структур в Європі» (Tuning Educational Structures in Europe, TUNING). TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) компетентностями та прикладами стандартів // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unideusto.org/tuningeu/>.
5. Закон "Про вищу освіту" // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556> - 18.
6. Постанова КМУ «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 29 квітня 2015 р. №266 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>.
7. Акт узгодження переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти за ступенями (освітньо - кваліфікаційними рівнями) бакалавра, спеціаліста, магістра та ліцензованого обсягу. Ліцензія: Серія АЕ №636819, дата видачі 19.06.2015 р. / Додаток до листа МОН від 23 листопада 2015 р. №1/9-561.
8. Наказ МОН України «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 06.11.2015 №1151. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1460-15>.
9. Національний глосарій 2014 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/biblioteka/glossariy_Visha_osvita_2014_tempusoffice.pdf.
10. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010 // Видавництво «Соціформ», – К.: 2010.
11. НПК - <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.
12. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <file:///D:/Users/Dell/Downloads/BolonskyiProcessNewParadigmHE.pdf>.
13. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно - аналітичний огляд // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/biblioteka/Rozvitok_sisitemi_zabesp_yakosti_VO_UA_2015.pdf.
14. Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/biblioteka/rozroblennya_osv_program_2014_tempus-office.pdf
15. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 06 Журналістика, спеціальність 061 Журналістика.- К., 2019 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/061-zhurnalistika-bakalavr.pdf>
16. CWA 16624-1:2013 e-Competence Framework for ICT Users- Part1:Framework Content
17. CWA 16624-2:2013 e-Competence Framework for ICT Users- Part 2: User Guidelines
18. CWA 16624-3:2013 e-Competence Framework for ICT Users- Part 3: Development Guidelines
19. CWA 16052-2:2013 ICT Certification in Action (revised CWA 16052:2009)